ВПЛИВ РІВНІВ РОЗУМОВОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ У ФЕХТУВАННІ

Кривенцова І.В., Пашкевич С.А., Чистяков С.А.
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Засоби фізичного виховання мають бути спрямовані на підвищення загальної та професійної працездатності фахівця. Головна мета фехтування — нанести укол і самому лишитися не ураженим, відображає сутність людських відносин, а багаторічний досвід викладання фехтування для майбутніх педагогів доводить, що саме цей вид спортивної діяльності є ефективним засобом підготовки до майбутньої професії. Секційні заняття, як форма організації фізичного виховання, сприяють вільному вибору студентами напрямку спортивних занять та більшої вмотивованості. У зв'язку з необхідністю підготовки студентів до участі в обласних та всеукраїнських універсіадах з фехтування, виконання ними спортивних розрядів, підвищення рівня фізичної культури ставиться питання відбору студентів до секцій.

Мета дослідження: виявлення зв'язків між показниками фізичної та розумової працездатності і формуванням техніко-тактичних якостей фехтувальників, визначення значущих критеріїв та тестів для відбору студентів у секції фехтування оздоровчої та спортивної спрямованості.

Методи дослідження: вивчення та аналіз літератури; педагогічні спостереження; фізіологічні методи (фізична працездатність за Гарвардським степ-тестом з розрахунком ІГСТ, розумова працездатність за коректурними таблицями, спеціальні вправи оцінювання техніко-тактичних якостей фехтувальника); статистичні методи (параметрична та непараметрична статистика з використанням комп'ютерних програм).

У дослідженнях були задіяні 31 студентка факультету іноземної філології та 9 професійних фехтувальниць, студенток того ж віку. Середній вік учасників складав 19,1 ± 0,41 років. Студенти контрольної групи (КГ) займалися фехтуванням з 10-12 років (9 фехтувальниць),

© Кривенцова І.В., Пашкевич С.А., Чистяков С.А., 2016

кількість тренувань у середньому була 5 разів на тиждень, студенти ДГ1 (13 студенток) займалися фізичним вихованням за розкладом 2 години на тиждень відповідно до навчальної програми факультету, ДГ2 та ДГ3 мали секційні заняття з фехтування 4 години на тиждень (8 та 10 студенток відповідно). Стаж занять фехтуванням складав 4 місяці для ДГ2 та рік і 4 місяці для ДГ3.

Результати дослідження. Аналіз результатів Гарвардського степ тесту (ГСТ) та коректурної проби у групах порівняння показав суттєві відмінності. ІГСТ професійних спортсменів практично у 2 рази перевищував показники студентів переважно за рахунок часу виконання проби, тобто вищого рівня витривалості у спортсменів ($p<0,05$). Пульс після виконання ГСТ у динаміці відновлення істотно не відрізнявся у групах порівняння. Таким чином було відзначено ту ж саму ступінь напруги функціонування серцево-судинної системи під час проведення тесту при різному фізичному навантаженні у професійних та непрофесійних фехтувальниць.

За результатами проведення 5-ти хвилинної коректурної проби середні показники обсягу РП студентів складали 885,65 ± 28,20 переглянутих знаків, що відповідає доброму рівню успішності роботи. Загальна кількість помилок на 500 знаків при цьому була незадовільною (11,73±1,60 ум.од.). Обсяг виконаної роботи та її продуктивність не мали істотної різниці у групах порівняння, а показник точності виконання коректурної проби був вірогідно гіршим у студенток ДГ1.

Усі варіанти тестових вправ були вірогідно вищими у професійних фехтувальників, але досить високі результати показували дівчата, що займалися у секції. Було виявлено, що студентки з ДГ2 та ДГ3 намагались усвідомити завдання та підготуватись до виконання кожного з уколів, щоб влучити, тому процент промахів у них був нижчий. Студентки з ДГ1, які займалися фехтуванням тільки на академічних заняттях намагались виконати якомога більше спроб, тому процент влучання у ціль був значно нижчий.

Було встановлено взаємозв'язок між показниками фізичної і розумової працездатності з тестами техніко-тактичних якостей студентів. Виконання стратегічного завдання було пов'язано з показниками розумової та фізичної працездатності, результати виконання більш простих вправ були пов'язані тільки з ІГСТ, який опосередковано характеризує фізичну працездатність. Тобто є можливість і сенс об'єднати ознаки, що вивчаються в декілька факторів для більш зруч-

ного аналізу отриманих даних та вивчення структури досліджуваного явища пристосування студентів до фехтувальних навантажень. У факторному аналізі було відокремлено дві групи факторів. Внесок 1-го фактора був найбільший, і включав усі фізичні складові дослідження та показник уваги (внесок складав 55,5 %). Другий фактор мав менший внесок (17, 9 %). Він відокремив та поєднав показники швидкості переробки інформації студенток з вихідними значеннями пульсу.

У роботі отримані дані про тісний взаємозв'язок між показниками фізичної і розумової працездатності студенток, які займаються фехтуванням а також зв'язки цих показників з рівнями їх технікотактичної підготовки. Тобто в студентському фехтуванні при відносній рівновазі показників швидкості переробки інформації фехтувальників різного рівня кваліфікації встановлено важливість впливу фізичної та розумової працездатності на розвиток техніко-тактичних якостей.

Висновки. Взаємовплив між показниками розумової і фізичної працездатності та наявність кореляційних зв'язків з показниками техніко-тактичних якостей студентів, які займаються фехтуванням дозволили встановити інформативність окремих показників для якісного відбору студентів до секції фехтування. Індекс Гарвардського степ-тесту та стандартизована кількість помилок можуть бути прогностичними критеріями формування техніко-тактичних навичок у студентському фехтуванні. Проте, питання потребує подальших довготривалих досліджень.